

KULTŪROS PAVELDO VERTĖS VISUOMENEI PAGRINDŲ KONVENCIJA

2005 m. spalio 27 d.
Faras

Preambulė

Šią Konvenciją pasirašiusios Europos Tarybos valstybės narės, manydamos, kad vienas Europos Tarybos tikslų yra pasiekti didesnę savo narių vienybę, kad būtų išlaikomi ir puoselėjami jų bendrą paveldą sudarantys idealai ir principai, pagrįsti pagarba žmogaus teisėms, demokratijai ir teisei valstybei; pripažindamos, kad tautų ir žmonių vertybės turi tapti plačios ir įvairius aspektus apimančios kultūros paveldo sąvokos ašimi; pabrėždamos kultūros paveldo vertę ir potencialą protingai naudojant jį kaip nuolat besivystančios visuomenės tvarios plėtros ir gyvenimo kokybės išteklių; pripažindamos, kad kiekvienas asmuo turi teisę naudotis pasirinktu kultūros paveldu gerbdamas kitų teises ir laisves; tai Jungtinių Tautų visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje (1948 m.) įtvirtintos ir Tarptautinio ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakto (1966 m.) garantuojamos teisės laisvai dalyvauti kultūriniame gyvenime aspektas; įsitikinusios, kad kiekvieną visuomenės narį būtina įtraukti į vykstantį kultūros paveldo apibrėžimo ir valdymo procesą; įsitikinusios paveldo politikos ir švietimo iniciatyvų principo, pagal kurį visas kultūros paveldas traktuojamas vienodai ir taip skatinamas kultūrų ir religijų dialogas, svarbumu; remdamosi įvairiais Europos Tarybos dokumentais, ypač Europos kultūros konvencija (1954 m.), Europos architektūros paveldo apsaugos konvencija (1985 m.), Europos archeologinio paveldo apsaugos konvencija (1992 m., pataisyta) ir Europos kraštovaizdžio konvencija (2000 m.); įsitikinusios, kad labai svarbu sukurti Europos bendradarbiavimo tinklą šiems principams įgyvendinti dinamiškame procese, **s u s i t a r ė:**

I skyrius

Tikslai, apibrėžtys ir principai

1 straipsnis

Konvencijos tikslai

Šios Konvencijos šalys susitaria:

- a) pripažinti, kad su kultūros paveldu susijusios teisės yra neatskiriamos nuo teisės dalyvauti kultūriniame gyvenime, kaip apibrėžta Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje;
- b) pripažinti individualią ir kolektyvinę atsakomybę už kultūros paveldą;
- c) pabrėžti, kad kultūros paveldo išsaugojimo ir jo tvaraus naudojimo tikslas yra žmonių vystymasis ir gyvenimo kokybė;
- d) imtis reikiamų veiksmy, kad būtų taikomos šios Konvencijos nuostatos dėl:
  - kultūros paveldo vaidmens kuriant taikią ir demokratinę visuomenę, taip pat tvarios plėtros ir kultūrų įvairovės skatinimo procesuose;
  - didesnio visų susijusių viešųjų, institucinių ir privačių subjektų įgaliojimų susietumo.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šioje Konvencijoje:

- a) kultūros paveldas - grupė iš praeities paveldėtų išteklių, kuriuos, nesvarbu, kas yra jų savininkas, žmonės suvokia kaip jų nuolat besivystančių vertybių, įsitikinimų, žinių ir tradicijų atspindį ir išraišką. Jis apima visus aplinkos aspektus, kylančius iš žmogaus ir vietovių santykio laikui bėgant;
- b) paveldo bendruomenė - žmonės, vertinantys specifinius kultūros paveldo, kurį jie nori viešosios veiklos kontekste išlaikyti ir perduoti ateities kartoms, aspektus.

3 straipsnis

Bendras Europos paveldas

Šalys susitaria skatinti bendro Europos paveldo supratimą, kurį sudaro:

- a) visos Europos kultūros paveldo formos, kurios kartu sudaro bendrą prisiminimų, supratimo, tapatybės, glaudumo ir kūrybiškumo šaltinį, ir
- b) idealai, principai ir vertybės, kylantys iš patirties, įgytos pažangos ir praėjusių konfliktų kontekste, kurie skatina taikios ir stabilios visuomenės, pagrįstos pagarba žmogaus teisėms, demokratijai ir teisinei valstybei, vystymąsi.

4 straipsnis

Su kultūros paveldu susijusios teisės ir atsakomybė

Šalys pripažįsta, kad:

- a) kiekvienas individualiai ar kolektyviai turi teisę naudotis kultūros paveldu ir prisidėti prie jo turtinimo;
- b) kiekvieno individuali ar kolektyvinė pareiga - gerbti kitų kultūros paveldą taip pat kaip ir savąjį, taip pat ir bendrą Europos paveldą;

- c) teisės į kultūros paveldą įgyvendinimas gali būti apribotas tik tiek, kiek tai būtina viešajam interesui ir kitų teisėms ir laisvėms demokratinėje visuomenėje apsaugoti.

5 straipsnis

Kultūros paveldo teisė ir politika

Šalys įsipareigoja:

- a) pripažinti su kultūros paveldu susijusį viešąjį interesą, atsižvelgdamos į jo svarbą visuomenei;
- b) didinti kultūros paveldo vertę jį nustatant, studijuojant, aiškinant, saugant, išsaugant ir pristatant;
- c) užtikrinti, atsižvelgdamos į kiekvienos Šalies ypatingą kontekstą, kad įstatymuose būtų įtvirtintos nuostatos 4 straipsnyje apibrėžtai teisei į kultūros paveldą įgyvendinti;
- d) skatinti ekonominę ir socialinę aplinką, remiančią dalyvavimą kultūros paveldo veikloje;
- e) skatinti kultūros paveldo apsaugą kaip tarpusavio tvarios plėtros, kultūrų įvairovės ir šiuolaikinio kūrybiškumo tikslų pagrindinį veiksnį;
- f) pripažinti kultūros paveldo, esančio jų jurisdikcijai priklausančiose teritorijose, vertę, nesvarbu, kokia jo kilmė;
- g) parengti integruotas strategijas, kad būtų galima lengviau įgyvendinti šios Konvencijos nuostatas.

6 straipsnis

Konvencijos poveikis

Jokia šios Konvencijos nuostata negali būti aiškinama taip, kad ji:

- a) riboja ar menkina žmogaus teises ir pagrindines laisves, saugomas tarptautinių dokumentų, pirmiausia Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos;
- b) daro poveikį palankesnėms nuostatoms kultūros paveldo ir aplinkos srityje, įtvirtintoms kituose nacionalinės ar tarptautinės teisės aktuose;
- c) sukuria įgyvendinamas teises.

II skyrius

Kultūros paveldo indėlis visuomenei ir žmogaus vystymuisi

7 straipsnis

Kultūros paveldas ir dialogas

Per viešosios valdžios institucijų ir kitų kompetentingų įstaigų veiklą Šalys įsipareigoja:

- a) skatinti svarstymus dėl kultūros paveldo pristatymo etinių aspektų ir metodų, taip pat gerbti aiškinimų įvairovę;

- b) nustatyti taikinimo procesus, kad būtų tinkamai išnagrinėtos situacijos, kai skirtingos bendruomenės prieštarai vertina tą patį kultūros paveldą;
- c) plėtoti žinias apie kultūros paveldą kaip taikų sugyvenimą skatinantį šaltinį, skatindamos pasitikėjimą ir abipusį supratimą siekiant išspręsti konfliktus ir užkirsti jiems kelią;
- d) įtraukti šiuos metodus į visus visą gyvenimą trunkančio švietimo ir mokymosi aspektus.

8 straipsnis

Aplinkos apsauga, paveldas ir gyvenimo kokybė

Šalys įsipareigoja naudoti visus kultūrinės aplinkos paveldo aspektus, kad:

- a) praturtintų ekonominės, politinės, socialinės ir kultūrinės plėtros bei žemėnaudos planavimo procesus, prireikus vykdydamos poveikio kultūros paveldui vertinimus ir patvirtindamos poveikio sušvelninimo strategijas;
- b) skatintų integruotą požiūrį į kultūrinės, biologinės, geologinės ir kraštovaizdžio įvairovės politiką, kad būtų pasiekta šių elementų pusiausvyra;
- c) sustiprintų socialinę sanglaudą stiprindamos bendros atsakomybės už vietas, kuriose gyvena žmonės, jausmą;
- d) skatintų kokybės siekimą šiuolaikiškai keičiant aplinką, kad nebūtų pakenkta kultūros vertybėms.

9 straipsnis

Tausojantis kultūros paveldo naudojimas

Siekdamos išlaikyti kultūros paveldą, Šalys įsipareigoja:

- a) skatinti pagarbą kultūros paveldo vientisumui, užtikrindamos, kad sprendimai dėl pakeitimų būtų priimami suprantant susijusias kultūros vertybes;
- b) apibrėžti ir remti nuoseklaus valdymo principus bei skatinti priežiūrą;
- c) užtikrinti, kad visuose bendruosiuose techniniuose reglamentuose būtų atsižvelgta į ypatingus kultūros paveldo išsaugojimo reikalavimus;
- d) skatinti tradicijomis pagrįstų medžiagų, technikos ir įgūdžių naudojimą bei išnaudoti jų potencialą šiuolaikiniam pritaikymui;
- e) skatinti aukštos kokybės darbą nustatant asmenims, įmonėms ir institucijoms profesinės kvalifikacijos ir akreditacijos sistemas.

10 straipsnis

Kultūros paveldas ir ekonominė veikla

Siekdamos visapusiškai panaudoti kultūros paveldo potencialą kaip tvarios ekonominės plėtros veiksnį, Šalys įsipareigoja:

- a) didinti kultūros paveldo supratimą ir naudoti jo ekonominį potencialą;

- b) atsižvelgti į kultūros paveldo ypatingą pobūdį ir interesus kuriant ekonomikos politikos sritis ir
- c) užtikrinti, kad šiose politikos srityse būtų gerbiamas kultūros paveldo vientisumas nekeltiant pavojaus jo vertybėms.

III skyrius

Bendra atsakomybė už kultūros paveldą ir viešąjį dalyvavimą

11 straipsnis

Viešosios atsakomybės už kultūros paveldą organizavimas

Valdydamos kultūros paveldą, Šalys įsipareigoja:

- a) visuose sektoriuose ir visais lygiais skatinti integruotą ir gerai informuotą viešosios valdžios institucijų požiūrį;
- b) plėtoti teisinius, finansinius ir profesinius pagrindus, kurie sudarytų galimybes viešosios valdžios institucijoms, ekspertams, savininkams, investuotojams, įmonėms, nevyriausybinėms organizacijoms ir pilietinei visuomenei imtis bendrų veiksmų;
- c) plėtoti naujovėmis pagrįstus būdus, kaip viešosios valdžios institucijos galėtų bendradarbiauti su kitais subjektais;
- d) gerbti ir skatinti savanoriškas iniciatyvas, kurios papildytų viešosios valdžios institucijų vaidmenį;
- e) skatinti, kad nevyriausybines organizacijas, kurios rūpinasi paveldo išsaugojimu, veiktų viešojo intereso naudai.

12 straipsnis

Priėjimas prie kultūros paveldo ir demokratinis dalyvavimas

Šalys įsipareigoja:

- a) skatinti kiekvieną dalyvauti:
  - kultūros paveldo nustatymo, studijavimo, aiškinimo, apsaugos, išsaugojimo ir pristatymo procese;
  - viešuose pokalbiuose ir debatuose dėl galimybių ir iššūkių, kuriuos kultūros paveldas suteikia;
- b) atsižvelgti į kiekvienos paveldo bendruomenės jos nustatytam kultūros paveldui suteikiamą vertę;
- c) pripažinti savanoriškų organizacijų, kaip veiklos partnerių ir konstruktyvių kultūros paveldo politikos kritikų, vaidmenį;
- d) imtis priemonių priėjimui prie paveldo pagerinti, ypač tarp jaunimo ir neįgaliųjų, kad būtų didinamas jo vertės, poreikio jį išlaikyti bei išsaugoti ir naudoti, kurią jis gali teikti, supratimas.

13 straipsnis

Kultūros paveldas ir žinios

Šalys įsipareigoja:

- a) sudaryti sąlygas įtraukti kultūros paveldo aspektą į visų lygių švietimą, nebūtinai kaip atskirą studijų objektą, bet kaip turtingą kitų objektų studijų šaltinį;
- b) sustiprinti kultūros paveldo švietimo ir profesinio rengimo ryšį;
- c) skatinti tarpdisciplininius kultūros paveldo, paveldo bendruomenių, aplinkos ir jų tarpusavio ryšio tyrimus;
- d) skatinti tęstinį profesinį rengimą ir keitimąsi žiniomis ir įgūdžiais tiek švietimo sistemoje, tiek ir už jos ribų.

14 straipsnis

Kultūros paveldas ir informacinė visuomenė

Šalys įsipareigoja plėsti skaitmeninių technologijų naudojimą, kad būtų pagerintas priėjimas prie kultūros paveldo ir jo teikiamos naudos:

- a) skatindamos iniciatyvas, gerinančias turinio ir pastangų kokybę, kad būtų užtikrinta informacinės visuomenės kalbų ir kultūrų įvairovė;
- b) remdamos tarptautiniu lygiu suderinamus kultūros paveldo studijų, išsaugojimo, gerinimo ir saugumo standartus, kartu kovodamos su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis;
- c) siekdamos pašalinti kliūtis gauti informaciją apie kultūros paveldą, ypač švietimo tikslais, kartu apsaugodamos intelektualinės nuosavybės teises;
- d) pripažindamos, kad skaitmeninio paveldo turinio sukūrimas neturi pakenkti esamo paveldo išsaugojimui.

IV skyrius

Stebėseną ir bendradarbiavimą

15 straipsnis

Šalių įsipareigojimai

Šalys įsipareigoja:

- a) per Europos Tarybą plėtoti stebėseną, apimančią su kultūros paveldu susijusias teisėkūrą, politiką ir praktiką, atitinkančias šioje Konvencijoje nustatytus principus;
- b) išlaikyti, plėtoti ir papildyti duomenimis visuomenei prieinamą bendrą informacijos sistemą kuri sudarytų sąlygas įvertinti, kaip kiekviena Šalis vykdo savo įsipareigojimus pagal šią Konvenciją.

16 straipsnius

Stebėsenos sistema

- a) Ministrų Komitetas, vadovaudamasis Europos Tarybos statuto 17 straipsniu, Konvencijos taikymui prižiūrėti paskiria atitinkamą komitetą arba nurodo esamą komitetą, kuris turės teisę nustatyti savo veiklos vykdymo taisykles.
- b) Paskirtasis komitetas:
  - prireikus nustato procedūros taisykles;
  - valdo 15 straipsnyje nurodytą bendrą informacijos sistemą, apžvelgdamas priemones, kuriomis vykdomas kiekvienas įsipareigojimas pagal šią Konvenciją;
  - vienos ar kelių Šalių prašymu teikia patariamąją nuomonę kiekvienu su Konvencijos aiškinimu susijusiu klausimu, atsižvelgdamas į visus Europos Tarybos teisės aktus;
  - vienos ar kelių Šalių iniciatyva vertina bet koki jų Konvencijos įgyvendinimo aspektą;
  - skatina šios Konvencijos taikymą įvairiuose sektoriuose, bendradarbiaudamas su kitais komitetais ir dalyvaudamas kitose Europos Tarybos iniciatyvose;
  - atsiskaito Ministrų Komitetui už savo veiklą. Savo darbe komitetas gali pasitelkti ekspertų ir stebėtojų.

17 straipsnis

Tolesnis bendradarbiavimas

Šalys įsipareigoja bendradarbiauti tarpusavyje ir per Europos Tarybą, siekdamos šios Konvencijos tikslų ir principų, ypač skatindamos bendro Europos paveldo pripažinimą:

- a) kurdamos bendradarbiavimo strategijas, skirtas stebėsenos procese nustatytoms pirmenybėms;
- b) skatindamos daugiašalę ir tarptautinę veiklą ir plėtodamos regioninio bendradarbiavimo tinklus šioms strategijoms įgyvendinti;
- c) keisdamosi, plėtodamos, sistemindamos gerą praktiką ir užtikrindamos jos skleidimą;
- d) informuodamos visuomenę apie šios Konvencijos tikslus ir jų įgyvendinimą.

Šalys, tarpusavyje sutarusios, gali imtis finansinių priemonių tarptautiniam bendradarbiavimui palengvinti.

V skyrius

Baigiamosios nuostatos

18 straipsnis

Pasirašymas ir įsigaliojimas

- a) Ši Konvencija pateikiama pasirašyti Europos Tarybos valstybėms narėms.
- b) Ji turi būti ratifikuota, priimta arba patvirtinta. Ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentai deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.
- c) Ši Konvencija įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trimis mėnesiams nuo tos dienos, kai dešimt Europos Tarybos valstybių narių pareiškia sutinkančios įsipareigoti pagal šią Konvenciją vadovaudamosi pirmesnės dalies nuostatomis.
- d) Kiekvienai šią Konvenciją pasirašiusiai šaliai, kuri vėliau pareiškia sutinkanti įsipareigoti pagal šią Konvenciją, ši Konvencija įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trimis mėnesiams nuo tos dienos, kai buvo deponuoti ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentai.

19 straipsnis

Kitų valstybių prisijungimas

- a) Šiai Konvencijai įsigaliojus, Europos Tarybos Ministrų Komitetas Europos Tarybos statuto 20 straipsnio d punkte nustatyta balsų dauguma ir susitariančiųjų valstybių, turinčių teisę būti Ministrų Komiteto narėmis, atstovų visais balsais gali bet kurią valstybę, kuri nėra Europos Tarybos narė, ir Europos Bendriją pakviesti prisijungti prie šios Konvencijos.
- b) Kiekvienai prisijungiančiai valstybei ar Europos Bendrijai ši Konvencija įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trimis mėnesiams nuo tos dienos, kai prisijungimo dokumentas buvo deponuotas Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

20 straipsnis

Taikymas teritorijoms

- a) Kiekviena valstybė, pasirašydama šią Konvenciją arba deponuodama jos ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentus, gali nurodyti teritoriją arba teritorijas, kurioms ši Konvencija taikoma.
- b) Kiekviena valstybė Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu bet kada vėliau gali išplėsti šios Konvencijos taikymą bet kokiais kitais pareiškimu nurodytai teritorijai. Tai teritorijai Konvencija įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trimis mėnesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tokį pranešimą.

- c) Kiekvienas pagal pirmųjų dviejų straipsnio dalių nuostatas pateiktas pareiškimas dėl bet kurios jame nurodytos teritorijos gali būti atšauktas, apie tai pranešus Generaliniam Sekretoriui. Atšaukimas įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tokį pranešimą.

21 straipsnis

Denonsavimas

- a) Kiekviena Šalis Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pranešimu gali bet kada denonsuoti šią Konvenciją.
- b) Toks denonsavimas įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus šešioms mėnesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tokį pranešimą.

22 straipsnis

Pakeitimai ir papildymai

- a) Kiekviena Šalis ir 16 straipsnyje paminėtas komitetas gali siūlyti šios Konvencijos pakeitimus ir papildymus.
- b) Kiekvienas pasiūlytas pakeitimas ar papildymas pateikiamas Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui, kuris nusiunčia pranešimą Europos Tarybos valstybėms narėms, kitoms Šalims, ir visoms valstybėms, kurios nėra Europos Tarybos narės, ir Europos Bendrijai, pagal 19 straipsnio nuostatas pakviestoms prisijungti prie šios Konvencijos.
- c) Komitetas išnagrinėja kiekvieną pasiūlytą pakeitimą ar papildymą ir trijų ketvirtadalių Šalių atstovų balsų dauguma priimtą tekstą pateikia Ministrų Komitetui tvirtinti. Kai Ministrų Komitetas Europos Tarybos statuto 20 straipsnio d punkte nustatyta balsų dauguma ir susitariančiosios valstybės, turinčios teisę būti Ministrų Komiteto narėmis, visais balsais patvirtina šį tekstą jis siunčiamas Šalims priimti.
- d) Kiekvienas pakeitimas ar papildymas jį priėmusioms Šalims įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai dešimt Europos Tarybos valstybių narių praneša apie jo priėmimą Generaliniam Sekretoriui. Kiekvienai Šaliai, kuri jį priima vėliau, toks pakeitimas ar papildymas įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai ši Šalis praneša apie jo priėmimą Generaliniam Sekretoriui.

23 straipsnis

Pranešimai

Europos Tarybos Generalinis Sekretorius Europos Tarybos valstybėms narėms, kiekvienai valstybei, prisijungusiai prie šios Konvencijos ar kuri buvo pakviesta prie jos prisijungti, ir

Europos Bendrijai, prisijungusiai prie šios Konvencijos ar kai ji buvo pakviesta prie jos prisijungti, praneša apie:

- a) kiekvieną pasirašymą;
- b) kiekvieno ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumento deponavimą;
- c) kiekvieną šios Konvencijos įsigaliojimą pagal 18, 19 ir 20 straipsnius;
- d) kiekvieną pagal 22 straipsnį pasiūlytą šios Konvencijos pakeitimą ar papildymą ir jo įsigaliojimą;
- e) kiekvieną kitą su šia Konvencija susijusį aktą, pareiškimą, pranešimą arba informaciją.

Tai patvirtindami, toliau nurodyti tinkamai įgalioti asmenys pasirašė šią Konvenciją.

Priimta 2005 m. spalio 27 d. Fare anglų ir prancūzų kalbomis. Abu tekstai yra autentiški ir vienu egzemplioriumi deponuojami Europos Tarybos archyvuose. Europos Tarybos Generalinis Sekretorius kiekvienai Europos Tarybos valstybei narei ir kiekvienai valstybei ar Europos Bendrijai, pakviestoms prisijungti prie šios Konvencijos, išsiunčia patvirtintas kopijas.